

Izhaja vsak **torek** in **petek** v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljati celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Deželni zbori.

Po dolgih treh letih se je letos prvič prigodilo, da je državni zbor v razmerno kratkem času sklepal in sklenil o mnogih predlogih krajevnega, pa tudi splošnega pomena, kakor je bilo to popisano v naših političnih razgledih. Po dobrem tritedenskem zborovanju razložen je drzavni zbor, da se ponudi prilika deželnim zborom raznih dežel k uspešnemu delovanju na polju, ki je odločeno tem ljudskim zastopom. Posebne važnosti bo zborovanje deželnih zborov na Češkem in Moravskem, ker v njih se ima doseči ali vsaj znatno pripraviti sprava med češkim in nemškim narodom onih dežel, kar bi blagodejno uplivalo na pozneje delovanje državnega zbora in sploh na razvoj političnega in narodnega, kakor tudi gospodarskega in kulturnega življenja v Avstriji.

Po zagotovilih ministerskega predsednika dr. Körberja namerava vlada pustiti deželnim zborom za njihovo delovanje ves čas do prve polovice prihodnjega meseca maja, nekako do 10. dne istega meseca. A pomisliti je treba, da v to dobo padejo velikomislne prazniki, ki v odzamejo nekoliko dni deželnozbornemu delu. To velja posebno za Galicijo in Bukovino, kakor tudi za Dalmacijo, kjer praznujejo te praznike po našem in po pravoslavnem koledarju, katere sta za celih trinajst dni jeden od drugega. Zato bodo morali deželni zbori precej pohiteti, ako bodo hoteli vsaj deloma rešiti svoje naloge.

Kaj bo z našim goriškim deželnim zborom, ki že nekaj let le malo ali nič ne deluje? Naši »naprednjaci«, ki so bili botri, ko se je abstinenca uvedla v naš deželni zbor, ki so jo na vse pretege povzdigovali in branili, so že na čistem v tem oziru. Drugače mora biti nego je bilo in javno treba izjaviti, da pojdejo Italijanom po kostanj v žrjavico, tako da ne bo mogoče pridobiti teplemu narodu niti tistih mrvic, katere so se jim vsaj na videz od Italijanov nekako priznavale. Kaj to, da s svojim javnim kvasenjem opozorijo italijanske sosede, da slovenski »naprednjaci« so že na poti v deželno zbornico? Njim je le na tem, da se šopirijo in da ljudstvo mamijo, kar je v tem slučaju jako lahko.

Mi pa imamo zaupanje v svoje zastopnike in se ne bojimo, da ne bi zadeli prave poti, kakor so jo ob vsaki priliki, kadar je bilo v njihovi moči, odločevali o usodi na-

roda. Naši značajni zastopniki, ki ne preminjajo prepričanja, kakor kdo svojo srajco, so od nekdaj trdili, da gledé abstinence treba uvaževati razmere vsak krat posebe med tem ko so se od druge strani zahtevali sklepi za daljšo dobo z očitnim, često tudi izraženim namenom, da bi abstinence služila le kot sredstvo za premembe v drugih ozirih.

Ne dvomimo, da današnje razmere v deželi in med poslanci bodo uplivalo na njih sklepanje gledé načina, kako jim je nastopiti glede na udeležbo v deželnem zboru. Gotovo je, da bodo varovali čast in korist svojih volilcev; a enako gotovo je, da ščebetavo besedičenje političnih nestrpnostev, ki obešajo na veliki zvon stvari, o katerih ni še veljavnega sklepa, otežujejo postopanje naših poslancev ter manjšajo uspeh njihovih morebitnih nastopov. Za danes toliko, o priliki še kaj.

V Istri se vrše mirovna pogajanja radi vstopa slovensko-hrvatskih poslancev v deželni zbor. Delegati obeh strank so imeli v sredo drugo sejo v Trstu. Izdali niso nikakega uradnega poročila, a kolikor se je doznalo, zapravljali so o posameznih točkah, katere so delegati hrvatsko-slovenske stranke predložili kakor potrebe oziroma popuste. Razgovarjali so se obsirno o vsaki posamični točki ter razlagali vsaki svoje nazore. Od strani hrvatsko-slovenskih delegatov pismeno predložene točke sprejeli so delegati italijanske stranke z obljubo, da jih dajo na razgovor v svojem klubu ter da priobče pismen odgovor na pojedine točke kluba hrvatsko-slovenskih zastopnikov.

O razdelitvi občinskih zemljišč na Goriškem.

(Dalje.)

Ker nismo mogli na Goriškem doseči splošnega zakona, po katerem bi se bila delila občinska zemljišča, ampak je trebalo za vsako razdelitev posebnega deželnega zakona, zavlekla se je in se še v mnogih občinah odklada izvršitev brez konca in kraja. Saj treba skoro za vsak tak zakon, preden postane goden za izvršitev, najmanj enoletnih razprav med starešinstvom dotične občine in deželnim odborom, namestništvom, pogozdovno komisijo, ministerstvom, in mnogokrat se take razprave ponavljajo po dvakrat, trikrat od prve do zadnje stopinje. Tako tekó n. pr. obravnave zaradi razdelitve občinskih zemljišč Otalež-

kih v Cerkljanski županiji že od leta 1874. naprej in še le zdaj je nekoliko upanja, da se dovrše v tekočem letu. Nekateri razdelitve pa so tudi več let potrjene, — a delo izvršitve zaostaja, ker so zelo redki taki zemljemerci, kateri bi prevzeto delo dovršili v določenem času. Toda o tem spregovorim pozneje še kako besedo.

Prvo razdelitev občinskih zemljišč je potrdil deželni zbor leta 1863. za davčno občino Ajbo. Ta razdelitev se je izvršila brez cesarke sankcije. Kako je bilo to mogoče, ne vem, a gotovo je, da je razdelitev že davno končana in izvršena tudi v zemljiški knjigi in v davčni mapi. — Vse pozneje razdelitve so zadobile najvišjo potrdbo in sicer l. 1867. razdelitev nekaterih obč. zemljišč Dolenjske občine in vseh zemljišč davčne občine Morske v Kanalski županiji; l. 1868. razdelitev nekaterih obč. zemljišč v Naklem na Krasu; l. 1869. v Kamnjah na Vipavskem in v Deskli; l. 1870. v Svetem (Komen), na Volarjih, v Avči; l. 1874. v Lokavcu; l. 1875. v Ajdovščini in Nabrežini (deloma); l. 1876. v Kobdilju in Štanjelu (deloma); l. 1877. v Sv. Križu in Velikih Žabljah; l. 1878. v Ravbinjah; l. 1879. v občinskih oddelkih Rihemberške županije: Birsji, Bizjaki, Vrh, Pekol, Preserje, Zajci in sv. Katarina, potem v Malem Dolu pri Komnu in na Vrhu pri Kanalu (deloma); l. 1881. v Cirknem, Zakrižu, na Doblarju, v Slovencu; l. 1882. v Kanalu, v Divinščini (Gabrovica); l. 1884. v Volčah, Kozarišci, Čigunju, Pliskovici, Brestovci-Klancu, Oseku, in v občinskih oddelkih Rihemberške občine: Tobor, Vas, Miklavi, Korp, Britof Mantelovšče; l. 1885. v Batah; l. 1886. v Nosnem (Kožbana); l. 1887. v Šmarjah; l. 1888. na Banjšicah, v Brestji, Figovici (Brda), v Smasteh in v Zatolminu; l. 1889. pri Vižintinih in Devetakah (Opatjeselo); l. 1890. na Kamnem, v Kobaridu, Grgarju, na Iderškem, v Koprivi, Lipi, Avči (zemljišče Puhabca), Šebreljah, v Šmihelji (Šempas); l. 1891. v Škrbini, Sužidu, Šempolaju, v občinskih oddelkih Rihemberške županije Cvetrež in Lojčev in v Polubnju; l. 1892. v Doljah, Starem selu, Štanjelu (deloma), Sovodnjah (deloma) Tomačevici; l. 1893. v Kobaridu (Brdo), Lokah, na Modrejcah, v Kobilglavi, Hruševici, Gabrijah (v Braniški dolini); na Idrji ob Bači, v Labnem, Orehovlju; l. 1894. v Kredu, v Gorenji vasi (Kanal), na Ponikvah na Pečinah, v Selu (Volčce), Seniku (Brda), v Žabičah (Tolmin), v Čepovanu; l. 1895. v Vitovljah, Ozeljanu,

Hruševlju (Brda); l. 1895. v Sedlu, Svinem, Berjah, Biljah, Prapetnem na Gori, v Rastovščini (Mernik); 1897. v Tolminskem Lomu; l. 1898. v Komnu-Preserjah, na Kanalskem Vrhu (deloma), v Volčjem gradu; l. 1900. v Gorjah, na St. Viški gori in v Velikem Repnu. Kolikor nam je znano, se niso izmed naštetih ob zdaj še izvršile razdelitve na Idrji ob Bači, v Kredu, v Sedlu, v Žabičah, v Prapetnem, na St. Viški gori, v Tolminskem Lomu, na Kanalskem Vrhu in v Gorjah.

(Konec prihod.)

Govor dr. Lav. Gregoreca

v drž. zboru 2. marca 1900.

(Konec.)

Če kje, je ravno na Koroškem in Štajerskem treba braniti slovensko manjšino proti nasilstvu nemških večin. Vlada je obljubila, da bode svoj čas predložila nasvete gledé jezikovnega vprašanja. Ali v dež. zboru praškem ali brnskem ali v tej visoki zbornici, o tem se ni izrazila. Upam, da bode vlada te načrte predložila državnemu zboru. Toda kakor hitro to stori, bode Poljaki, Čehi in morebiti tudi Hrvati naenkrat začeli dvomiti, ali ima državni zbor pravico določevati jezikovne zakone za posamezne dežele. Zato je veliko vprašanje, ali bi bil v tej zbornici splošen jezikovni zakon tudi sprejet ali ne. Nasprotno pa bi se gotovo vsprejel zakon v varstvo narodnih manjšin, posebno še, če bi se določil za posamezne dežele. V ta namen je »Slovanska krščansko-narodna zveza« dne 16. grudnia m. l. predložila dotičen načrt zakona. Ta načrt je tiskan in tako splošen, da se more prikrojiti za vsako deželo. Ako ta predlog pride v obravnavo, bomo Slovenci pazljivi učenci Nemcev na Češkem in Moravskem. Kar Nemci na Češkem in Moravskem zahtevajo za-se to je menda pravično in potrebno tudi za nas na Koroškem in Štajerskem. (Tako je!) Zahtevali bomo:

1. V slovenskih krajih na Koroškem in Štajerskem mora slovenski jezik v šoli, uradu in javnem življenju biti popolnoma ravnopraven z nemškim.

2. Pri deželnih vladah v Celovcu in Gradcu se morata ustanoviti slovenska oddelka, ali pa v Mariboru poseben oddelek cesarskega namestništva za Spodnji Štajar.

3. Na mesto kmetijske družbe zahtevamo deželni kulturni svet z nemškim in slovenskim oddelkom.

kina. Ali je mogel priti do palca? Saj je tako mali, a ti pa tak hrust!

Menda si ranih plest se žebjem; a potlej ti je prišla ta misel v glavo, da bi se plačal. Veš ti... to ti je posebno ljudstvo! Vas že poznam, vi vrage!

»Vaše blagorodje, sé smodčico ga je opeklen v gobec za šalo, a pes — ne bodi len — čap! Prepirljivi človek to, vaše blagorodje!«

»Lazeš, škilavec! Nisi me videl, zakaj torej lažeš? Njih blagorodje je umen gosp., in razumeje: kdo laže, in kdo govori resnično, po vesti — kakor pred Bogom... In če jaz lažem, tedaj naj razsodi mirovni sodnik. On ima pisano v postavah tako... Zdaj smo vsi enaki... Jaz imam sam brata orožnika... Če hočete vedeti...«

»Nikar mi ne jezika!«

»Ne, to ni generalov pes«, opazi čuvaj bistroumno. »General nema takih. On ima vse bolj prepelčarje...«

»Ali veš to za gotovo?«

»Gotovo, vaše blagorodje...«

»Saj vem tudi sam. General ima drage pse, dobre — plemena, a to — vrag zna kaj je. In takega psa da bi imel?! Kje pa imate um?! Naj bi prišel tak pes v Petrograd ali v Moskvo, to veste, kaj bi bilo?

L I S T E K.

Kameleon*)

Ruski: A. Čehov.

—*—

Po tržni ulici stopa policijski nadzornik Očumelov v novem plašču in se zveznjem v roki. Za njim koraka rdeči čuvaj z rešetom, napolnjenim do vrha s zaseženimi kosmuljami. Okrog tihota... Žive duše ni na ploščadi (trgu)... Odprta vrata prodajalnic in krčem gledajo na božji svet tako tužno, kakor gladna grla: niti beračev ni okrog njih.

»Kaj grizla boš, ti presneta mrha?« začuje mahoma Očumelov. — Fantje, držite ga! Danes ni dovoljeno grizti. — Drži! A... a!«

Začuje se pasje cviljenje. Očumelov se ozre na stran in vidi: iz drvarnice kupca Pičugina je pribežal po treh nogah pes ter se oziral okoli. Za njim se je podil človek v pavolnati, naškropljeni srjaci in odpetem oprsniku. Tekel je za njim, nagnil se z gorjenjim životom naprej, padel na tla ter

*) Čuden (zelen), kušcar, ki spreminja barvo; zdaj je rmen, rjav, siv, črn, zdaj vijoličast ali moder; in to iz strahu ali jeze.

vjel psa za zadnji nogi. Zopet se zasliši pasje cviljenje in krik: »Ne puščaj ga!« Iz prodajalnice so se vsuli zaspani obrazi in kmalu se je zbrala cela truma okrog drvarnice... kakor bi bila iz zemlje vzrasla.

»Nekaka nerednost, vaše blagorodje!« reče čuvaj.

Očumelov krene na pol na levo in stopa k onemu zboru. Tu pri vratih drvarnice zagleda stali zgoraj omenjenega človeka v razpetem oprsniku. Dvignivši desno roko je kazal trumi okrvavljeni palec. Na njegovem polu-pijanem licu je bilo nekako pisano: »te že plačam, spaka!« In še sam palec je bil videti kot znak zmage. Očumelov spozna v tem človeku zlatarja Hrujkina. V sredi tolpe pa je sedel sam krivec tega škandala z raztegnjenima prvima nogama in tresoč se na vsem truplu. To je bil beli hrt z ostrim gobcem in rmenó liso (progo) na hrbtu. V njegovih solzečih se očeh je bila izražena žalost in strah.

»Kako, da si tukaj?« vpraša Očumelov, ko se je bil vrnil med trumo. — »Čemu si tu? Zakaj imaš palec tako. — Kdo je kričal?«

»Sel sem, vaše blagorodje, nikogar nisem taknil...« začne Hrujkin, ter se odkaljša v pest — »zaradi drvij do Mitrija

Mitriča. Kar me zagrabi ta spak — meni nič tebi nič — za palec... Vi mi boste oprostili; jaz sem delaven človek, in delo je pri meni fino. Storitve, da me plačajo; kajti s tem palcem morda cel teden ne bom mogel zganiti... Tega, vaše blagorodje, ni v postavi, da bi človek trpel zaradi kake živali... Če bode vsak pes grizel, potem je bolje, da človek ne živi na svetu...«

»Hm... Dobro...« reče Očumelov strogo, se odkaljša ter pogiblje z obrvmi. — »Prav!... Čigav je pes? Tega ne pustim kar tako! Vam že pokažem, tako puščati pse! Treba bo pogledati take gospode, ki se nočejo podvreči postavam! Kadar kazen zadene tako ostudo, bode že spoznal, kaj je to pes in ostala tatinska sodrga! Mu že pokažem prebita motoroga. Eldirim!« se obrne k čuvaju, pozvedi, čigav je pes in sestavi zapisnik! Psa je treba ubiti! Nemudoma! Gotovo je stekel... Čigav je ta pes, vprašam?

»Zdi se mi, da je generala Žigalova!« reče nekdo iz trume.

»Kaj, generala Žigalova! Hm. Vzemim plašč, Eldirim. — Strahota, kako gorko je! Menda se napravlja k dežju... Samo tega ne umejem: kako te je mogel ta pes ugrizniti?« se obrne Očumelov do Hruj-

4. Za slovenske sodne okraje na Koroškem in Štajarskem zahtevamo nadsodišče v Ljubljani.

5. Za Slovence na Koroškem in Štajarskem zahtevamo slovenske ljudske šole. V ta namen naj se razredi deželni šolski svet v dva oddelka s posameznimi deželnimi in okrajnimi šolskimi nadzorniki.

6. Dalje želimo zakonitih določeb za šole manjšin.

7. Slovensko vseučilišče v Ljubljani, premembo deželnega reda in deželnega volilnega reda ter ustanovitev narodnih skupin s pravico ugovaranja, da se s tem zabrani lahkomišelno zakonodajstvo v škodo narodnih manjšin. (Posl. Resol: Da se ne vpelje splošna, neposredna in tajna volilna pravica!) Malo poterpate gospod tovariši!

To so, gospoda moja, naše narodne polit. zahteve, ki bomo jih mi Štajerci in Korošci stavili po vzgledu čeških Nemcev, ako se bo kdaj v tej zbornici obravnavalo o zakonu v varstvo narodnih manjšin.

Dovolite še mi sedaj eno vprašanje: Kaj pa se zgodi, ako zbornica ne sklene jezikovnega zakona za vso državo? Ponesrečil se je potem zadnji poskus. Razmere se ne hodo zboljšale, ako vlada razpusti državni zbor in razpiše nove volitve na podlagi sedanjega volilnega reda, ker pridejo v zbornico še radikalnejši življi.

Bilo bi najbolje, da se ustava vsaj nekoliko predrugači, kakor je to že pred 25. leti nasvetoval priznani nemškoliberalni vodja, dr. Rechbauer. V gosposko zbornico naj se odposljejo tudi odposlanci dež. zborov. Za poslansko zbornico pa naj se vpelje splošna neposredna in tajna volilna pravica.

Tako bi bilo morda najbolje, kakor kaže vzgled v Nemčiji.

Mislim, da bi taka poslanska zbornica preje rešila jezikovno vprašanje na podlagi enakopravnosti in se potem lotila važnih in nujnih gospodarskih ter socijalno političnih vprašanj.

Tako bi se Avstrija pomladila in prerodila in bi mogla klicati svojim sovražnikom: *Austria erit in orbe ultima!* (Živahna pohvala.)

Dopisi.

Iz Bovca. V 11. šte. „Primorca“ dne 16. t. m. se je g. Gabršček hudo razkoračil nad mano; spisal je to-le: „V Boleu so ustanovili „rok. br. dr.“ (recte „del. izobr. dr.“!), ki bo imelo baje tudi tamburaški zbor. Lepo! Svetujemo le Bolčanom, naj naredé vse to sami brez Abrama, ki hoče delavce le slepiti, da bodo gledali in ne videli, kam jih hoče zapeljati! Najbolje stori, ako svojo službo pošteno opravlja“. Rekel sem, da je spisal to g. Gabr., ker to prvič, ni dopis, drugič je pa ta le njemu lasten ton — in ono očetovsko poučevanje in opominjanje in svarjenje, komu ni znano!

G. Gabr. ni ljubo, da sem jaz društvo ustanovil, in mož bi videl rad, da bi bilo vse na svetu le po njegovem komandu; ker pa temu ni vedno takó, zato laž in obrekovanje in podtikanje v škodo dobri stvari! (NB. G. Gabr. ako niste tega vi pisali, veljajo naj ta izvajanja piscu!)

Tam bi ne gledali v zakon, nego mahoma proč z njim! Ti Hrjukin imaš škodo in te reči ne pustim kar tako. Treba je izvedeti... Čas...

„Ali morda pa je vendarle generalov, mislil je čuvaj glasno. Na gobcu nema zapisano... Te dni sem videl uprav takega v njegovem dvoru“.

„Gotovo, generalov je!“ reče glas iz trume.

„Hm... brate Eldirim, obleci mi plašč. Veter je nekam zapihal. Mrzlo je. Odpelješ ga k generalu in poižveš tam. Porečeš, da sem ga jaz našel in poslal. In reci, naj ga ne puščajo na ulico... Morda je drag, in če ga bo vsaka svinja sé smodčico žokala v nos, tedaj se kmalu pokvari. Psiček — nežna živalca... A ti, tepec, spusti roko! Kaj treba izpostavljati svoj neumni palec! Sam si krivi!“

„Generalov kuhar ide... njega povprašamo... Ej, Prohor! Pojdi sem, dragi! Pogledaj tega psa... Ali je vaš?“

„E, kvante! Takih nikdar nismo imeli pri nas!“

„Nu, saj ti ni treba dolgo vprašati“, reče Očumelov. „Hrjukin je kriv, ker ga je taknil a pes je klatež. Tú ni treba dolgega

G. Gabr. Iz omenjenih besedij zeva neka ne samo moralna, pač pa celó metafizična gotovost, s katero govorite, da hočem jaz delavce le slepiti — pišete, kakor bi to vedeli prav za gotovo! Ako je to, potem imate prav, da svarite Bolčane, vendar se mi pa čudno zdi potem takim, zakaj niste v nedeljo, ko se Vam je nudila priložnost z odprtimi rokami, in ste bili v Bovcu, sklicali vsaj nekaj več onih nesrečnih, zaslepljenih Bovčanov — delavcev ter jim obrazložili in z dokazi ad hominem podprli mojo hudo bobjo in izživajočo namero! Zakaj niste povabili na shod „trgovsko-obrtnega društva“ ravno onih, ki so po Vašem najbolj zapeklani in še mene, da bi se bil moral, moralno prisiljen, opravičevati? Kislo. grozdje, kaj ne? Za hrbotom govoriti in sumničiti zna vsaka šema! Na shodu, katerega ste po 2. sklicali, ste povabili v povzdigo „trgovsko-obrtno društvo“ trgovce in obrtnike, a ne vseh, shoda pa so se smeli vdeležiti, kakor sem izvedel tudi nevačljenci, in razun o dnevnem redu, ste slednjič ponavljali to, kar ste pisali v „Primorcu“, in, da bi bil vspeh — besedij večji, ste strašili ljudi tudi s tem, da hočem ustanoviti „kons. društvo!“ Prepričan sem pa in vem, da Vam jih je prav malo obsedelo na limancah, in da ste metali bob v steno. Bovčanje niso tako zabiti in slepi, kakor Vi mislite, in zato Vas pomilujejo, češ, — revež! Ni Vam sicer nihče nič ugovarjal, ker je vsakdo vedel, da Vam ne pride do konca, vendar je razven par Vaših odločnih pristašev večina ostala pri tem prepričanju o moje splepenjaželjnosti kakor poprej. Pred nedavno ste v svojem umazanem listu napisali, da dobivam zato od ljudstva samega odgovor, ki mi gre. G. Gabr. Povejte vže enkrat, kakšen je oni glasoviti odgovor iz ljudstva! Nikar ne zamenjajte ljudstva s par svojimi oprodami in sužnji nesrečne „Slobodne misli“, obrnite se do ljudstva samega, pravega ljudstva res, in izveste ravno nasproten odgovor, meri v prilog, a ne Vam!

Še nekaj! Očividno in dotipljivo je, da ste hoteli, da bi ne prišli na Vaš shod nekateri, ki bi Vam delali morda zgago z ugovarjanjem, in zato jih niste vabili. Vsekako čudno, da si sicer popolnem razumljivo za liberalca je pa spet to, da ste se izrazili na shodu radi lepšega ad captandam benevolentiam, da bi radi videli, da bi bil tudi jaz navzoč. Sapienti sat!

Konec. G. Gabr. Na shodu ste Vi govorili proti meni in novemu društvu in o duhovščini tudi v smislu zloglasne Dr. Tavčarjeve brošure „Izgubljeni Bog“, katere se po Vaših pristaših vže širi, v kolikor vem do zdaj, po čez Soči — znamenje torej, da soglašate z njo. Dalje: Vaša ljubljenska, „narodna-napredna stranka“, hči avtorja „Izg. B.“ Vas tudi kaže v jako sumljivi luči. Glejte, na podlagi tega in vsega, kar pišeta „Soča“ in „Primorec“ bom jaz v novem društvu storil to, česar Vi nočete in ne morete storiti, pišoč o meni, da hočem jaz slepiti delavce — namreč dokazati tudi svojo trditev! Jaz bom pa to storil, in dokazal, da Vi hočete slepiti ljudstvo, da bo gledalo in ne

razgovora... Če sem rekel da je klatež, torej je res klatež...

Ubiti ga je treba pa je kraja konec. „Ta pes ni naš“, reče Prohor.

„Generalovega brata je, ki je prišel te dni k nam. Naš gospod ne marajo za lovske pse. Ali njih brat jim je prijatelj“.

„Kaj, ali njih bratec so prišli? Vladimir Ivanič?“ vpraša Očumelov, in na njegovem obrazu se pokaže ginjenost. Lejte si no, moj Bog! In jaz niti vedel nisem! Prišli so v goste, kaj ne?“

„V goste, da“.

O ti moj Bog! Bilo jim je dolgčas po bratcu. A jaz — lej — niti vedel nisem! Tedaj je to njih psiček? Zelo me veseli... Vzemi ga... Nič ni reči takemu psičku... Kako je zvit... Kar — čap tega za palec! Ha-ha-ha... Nu, kaj se treseš? Brr... Br... Srdi se, malopridnež... ta cucek...“

Prohor pokliče psa in odide z njim od drvarnice. Truma se je krohotala Hrjukinu“.

„Tebe že dobim!“ požuga mu Očumelov, pa se zavije v plašč ter nadaljuje svojo pot po tržni ploščadi.

Čuden kušcar! Morda si podobnega že srečal kdaj v življenju in se ne malo začudil, da je mogoča taka stvar? Politika!

videlo, kam je hočete zapeljati — da, to hočem storiti, in sicer o priliki tudi javno, ne boječ se morebitnega ugovaranja Vaših oprod!

Jos. Abram
kapelan.

Lom, dne 11. marca 1900. V dopisu iz Ročinja št. 19 cenjene „Gorice“ čitam, da se je ustanovila kmetijska zadruga z mlekarico v Ročinju in da enako snujejo tudi v Ajbi, na Srednjem in Kambreškem.

Veseliti mora to vsacega pravega rodoljuba, da se ljudstvo zadržno organizuje ter si s tem pomaga v današnjih bojih za obstanek v gospodarskem in gmočnem oziru.

Nikar ne misliti, da nam bodo drugi pomagali, če si ne sami.

Kaj pa pri nas? Če si drugod z vspehom ustanavljajo mlekarice, ali bi nam ne bilo potrebno in koristno? Zdravimo se in poskusimo!

Spomnimo se na onega, kateri si je pred leti prizadeval osnovati mlekarico. Sklical je namreč shod tukajšnjih živinorejcev da bi se ustanovilo društvo.

Več posestnikov je bilo zato jako vnetih; eden celó je ponujal hišo, kjer bi bila mlekarica brezplačno; a žalibog dobra stvar se je zasukala tako, da je vse zapalo. Pač se je slišalo: „Naši predniki so živeli brez mlekaric, bodemo tudi mi“. Pomisliti je treba, da takratni časi so bili drugačni. Živila so bila ceneja, kave, tobaka in drugih razvad se ni poznalo. Tudi davki se niso tako večali, kakor se dandanes. Pomnožili so se stroški, a zmanjšali dohodki tako, da gremo rakovo pot. Treba je, da si priskrbimo drugih dohodkov. In to je pri nas živinoreja in sadjereja. Poprimimo se toraj tega. Osnujmo si mlekarico, priskrbimo si potrebnih cest in posnemajmo to, kar vidimo dobrega drugod.

Poslušajmo svet onih, kateri nam že dobro in ne tiste, katerim je občni blagor ljudstva deveta briga.

Pomagajmo si sami in Bog nam bode pomagal.

Politični razgled.

Češko-nemška pogajanja.

Ministerski predsednik Körber je dne 20. t. m. načelniku mladočeskega kluba dr. Englu izročil elaborat, ki ga imenuje „vladna načela glede uredbe jezikovnega vprašanja na Češkem“. Dne 21. dopoldne so se sešli češki delegati spravnih konferenc z delegati češkega veleposestva na posvetovanje o tem elaboratu. Poročal je dr. Pacak. Vsi člani so soglašali v tem, da se o teh načelih, ki ne obsegajo drugega, kakor rekapitulacijo različnih nasvetov glede zunanjega uradnega jezika, sploh ni vredno posvetovati. Izrekli so se novič, da ostanejo na stališču, ki so ga zavzeli dne 15. februarja in da sploh zahtevajo, naj se vlada že določeno izjavi, ker jih ni volja da bi se dali še naprej za nos voditi.

Mestne in deželnozborske volitve v Trstu.

Kakor se vidi, bodo tudi pri letošnjih volitvah Italijani poskusili svojo srečo v tržaški okolici, da bi si prisvojili kak mandat. Politično društvo „Ed.“ prireja po okolici volilne shode, katerim želimo najboljše uspeha. Kot kandidatje bodo pri teh volitvah nastopili tudi dr. Gregorin, dr. Rybář in dr. Abram, vsaj tako se sporoča iz tržaške okolice nekemu ljubljanskemu listu. Značilno je pa kar čitamo v „Slovenec“, da misli italijanska stranka v IV. volilnem okraju postaviti kot protikandidata tamošnjega župnika don Jurizzo. Ako se to obistini, potem pa naj pride „L'Eco“ še jednokrat na dan s svojo trditvijo, da nima nekatera laška duhovščina posla z židovsko-liberalno in iredentovsko svojatjo. V Trstu vodi italijansko volilno akcijo društvo „Progresso“, v katerem gospodarijo najhujši rudečkarji in židje. Ako vsprejme torej katoliški duhovnik kandidaturu iz takih rok, kaj naj si mislimo torej o njem in o vsih onih, ki ga zagovarjajo?!

Deželnozborska do o'čn'na volitev.

Namesto odstopivšega poslanca Bartolija so izvolila mesta Buzet, Milje in Izola v Istri za deželnega poslanca dr. Miho Depangherja, notarja v Piranu.

Konec štrajka

Premogarji ki so čez dva meseca štrajkovali v severočeskkih in šleskih premogokopih so se torej spet lotili dela. Sila kola lomi. Zmanjkalo jim je podpore, zmanjkalo lastnih sredstev in zmanjkalo jim je tudi kredita — a ostal jim je prazen želodec, ki pa ne pozna nobene šale. Resnica je sicer, da so pri tem štrajku tudi lastniki premogokopov trpeli velikanske škode — ali za želodec jim je ostalo vendar-le dovolj in če bi tudi nikdar ne vstopil v njih premogovnike noben delavec. Ali škoda na strani delavcev je vendar veliko bolj občutljiva, njih beda nepopisljiva, tako, da se ni čuditi, ako jih je skrajna potreba prignala

do tega, da se je na vse zadnje obrnil njih srd do onih, ki so jih pregovorili k štrajku in so štrajkanje tudi vodili. Žalostno, prežalostno ali žal, da resnično. Mi smo sami mislili, da bode v tako velikanskem številu vprizorjen štrajk, imel konečno vendar-le ugodnejši izid za delavce, nego ga je imel. Nekateri sicer trde, da se ne more trditi, da bi bil ostal štrajk brez dobrih posledic za premogarje ter mislijo pri tem na one sklepe pododseka državnozbornskega socijalno političnega odseka, vsled katerih bi se imel uvesti že 1. januarja 1902 deveturni delavni čas v premogokopih. No, to je sicer nekaj, ali kdo mora trditi z gotovostjo, da bodo ti sklepi postali tudi zakon in da niso bili le pesek v očih?!

Vojska v južni Afriki.

Vbogi Buri! Kakor vse kaže, so bila vsa njih junaštva, vse njih žrtve, vsa njih prelita kri zaman. Vsaj toliko se da sklepati iz vseh poročil, ki prihajajo iz južno-afriškega bojišča. Pravijo namreč, da Oranji kar trumoma polagajo pred noge Angležem orožje ter se vračajo spet k svojim ognjiščem. Da bi pa zamogli sami Transwaalci vspešno boriti se proti desetkratnej premoči Angležev, na to ni niti misliti. Ostudna angleška pohlepnost bode zatorej najbrže v prav kratkem času slavila svojo žalostno zmago nad pošteno bursko stvarjo. Kakor oroslan po krvi, tako divje hrepeni angleško srce po zlatih rudokopih Transwaala in Oranija. Celemu omikanemu svetu je znano, da je bil neopravičen in nepošten boj, katerega je provocirala Anglija v južni Afriki. Vse sploh je simpatiziralo z Buri, vse je bilo prepričano, da se bojujejo oni za pošteno in pravično stvar in vendar se ne gane niti jedna oblast, da bi se v bran postavila proti umazanim nakanom angleških kramarjev. Čemu so bile torej lanskega leta mirovne konference v Haagu?!

Domače in razne vesti.

Poroka cesaričine udove Štefanije.

Včeraj ob 11. uri predpoludne je bila v dvorni kapeli v Miramaru poroka Njene c. in kr. Visokosti cesaričine udove Štefanije z grofom Elemérom Lonyay pl. Nagy-Lonyai in Vášáros-Námény. Poročal je dvorni župnik, škof dr. Lovrenc Mayer ob asistenci dvornega kapelana dra. Avgustina Fischerja-Colbrija, škofljskega tajnika Ludovika Cikoviča iz Trsta in administratorja župnije na Kontovelju, Josipa Stržinarja.

Za Nj. c. in kr. Visokost je bil drug njegov eksccelencia Edvard grof Cholonjewski, za grofa Lonyaya njegava brat grof Gabriel Lonyay. Poleg imenovanih so bili navzoči na poroki in dejeuneju ob 1. uri popoldne: njena eksccelencia Ema grofinja Gondrecourt-Stollberg, grofinji Terezija Pallfy in Melanija Szecheny. Njena c. in kr. visokost je imela srebrno-sivo toaletto crep de Chine, bogato garnirano z čipkami. Novoporočenca ostale nekaj dni v Miramaru in potem odpotujeta ne ve se kam.

Nj. Eminenca kardinal in nadškof Missia se je te dni po končanih škofovskih konferencah povrnil v Gorico.

Pretečeni pondeljek je bil v avdijenci pri cesarju.

Nadvojvodinja Elizabeta, hči nadvojvodinje kronprincesinje Štefanije je odpotovala dne 21. t. m. iz Miramara v Gries v spremstvu grofa Bellegarde in grofinje Coudenhove.

Smrtna kosa. V Zaloših pri Dornbergu je umrla dne 20. t. m. gospa Rojic Terezija, mati znanih dveh naših bratov zdravnikov gg. dr. Aleksija in Ferdinanda Rojica. Pokopali so jo včeraj. Gospodoma zdravnikom izrekamo na tem mestu naše odkritosrečno sožalje. Blagi pokojnici pa podeli Bog večni mir in pokoj!

„Ceste na Kanalskem“ se imenuje članek E. Klavžarja v „Gor.“. — Kdo je ta članek naročil in plačal, ostane seveda tajnost. Gotovo pa je, da je članek silno enostranski, silno tendenciozen v prid posamičnikom in proti veliki večini prebivalstva. — Naš članek o tem predmetu je že v naprej pobil to Klavžarijado.

Prav zanimivo pa je čitati, kako deželni uradniček zlorabi uradne spise deželne odbora, da jih ponatiskuje v strankarskem listu in z njimi polemizuje v smislu „Goričanske“ bande in v korist onih, ki so Klavžarja najeli, da piše njim v prilog. — Kaj takega je mogoče le pri nas na Goriškem“.

Tako je pobila „Soča“ pol tiskovne pole obsegajoč članek g. Klavžarja o cestah na Kanalskem, ki je skozi in skozi podprt z dejanskimi in uradnimi podatki, katerih si ne upa niti sam dr. Tuma pobiti. Gospoda okoli „Soče“ z dr. Tumo vred, kaj mislite, kako naj bi se nazvala taka pisava, rokovnjaštvo ali pa lopovščina?

Glede tega, kdo da je naročil članek, bodi zgoraj omenjeni gospodi znano, da je naročil članek baš oni izmed omenjene gospode okoli „Soče“, ki je nesramno trdil, vzlic našemu oporekanju in pa javnim izjavam g. E. Klavžarja, da je g. Klavžar spisal prvi članek, katerega smo priobčili v našem listu o kanalskih cestah.

Glede plačila pa za ta članek povemo gospodi okoli „Soče“ z dr. Tumo vred, da

je obstojalo to plačilo najbrže v podlih napadih na g. Klavžarja. Kdo da je g. E. Klavžarja nagradil za njegov trud na tak „plemenit“ način, nam ni znano. Gospod Klavžar je sicer dotičnega pozval, naj se oglasi, da bi mu zato vedel zaslužene hvale; ali dotičnik se je, najbrže radi same sramežljivosti, skril za hrbet „Sočinega“ urednika. No, ker je pa za mož višji od urednika, se ni mogel zanj skriti tako popolnoma, da bi mu ne molil izza urednikovih ramen njegov zavitar, ki od strastij razjedeni in zeleni obraz. Da se bodo gospoda okoli „Soče“ z dr. Tumo vred lože odločili, kako naj naznačijo „Sočino“ pisavo v zadevi kanalskih cest, kateri izmed izrazov „rokovnjaštvo“ ali „lopoščina“ ji bolj pristaja, posvetili ji bomo o priliki par vrstic našajočih se baš na oni prvi članek o kanalskih cestah v „Soči“, s katerim pravijo, da so tako imenitno pobili Klavžarijado.

A. Gabršček se huđuje, ako ga kateri list nekoliko potiplje. Pri njem res velja geslo: „Poreči mu ti, da ti ne poreče on.“ Za Boga milega, v katerem listu pa smo še kedaj brali več osebnosti kakor ravno v njegovi „Soči.“ Sicer pa je on lastnik in šefredaktor „Soče“, ki navažno pregleda list predno izide, torej je pač on največ odgovoren za nesramnosti in neslasti, ki jih v svet pošilja „Soča“. Čudno pa je, da ima še tako občutljivo kožo.

A. Gabršček postane doktor bogoslovja. V „Soči“ od torka je A. Gabršček dvakrat zapisal naslednji, klasični stavek: „Pri maši si dajejo odvezo.“ Pozna se možu, da je že pozabil katekizem. Hudobni jeziki pa pravijo, da hoče postati doktor bogoslovja in semeniski profesor, kjer bode poučeval bogoslovce mesto sedanjih huj-skačev iz bogoslovja. Prosit!

Kislo grozdje. „Soča“ pravi, da so oni krčmarji, kateri so bili izbrani v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke za nas kislo grozdje.

Mi odkritosrečno priznamo, da nam je žal po vsakem človeku ki se da zapeljati ter da slepo služi neplemenit in za naš narod kvarnim namenom kogarsibodi.

Sicer pa ni še nikakor izključeno, da ne bi bil delal dr. Tuma pri določevanju nekaterih odbornikov računa brez krčmarja. Sprevidelo jih je že toliko kam pes-taco moli, zakaj bi tega ne sprevidel tudi kak izmed krčmarjev katerega je dr. Tuma spravil v izvrševalni odbor narodno-napredne stranke ne iz predilekcije do krčmarja marveč samo zato, da si osnuje lastno stranko. Mi nismo hoteli torej nič drugega konstatirati nego to, da si je dr. Tuma izbral krčmarje za svoje agitatorje samo zato, ker meni, da je krčma za tak posel najpripravnije mesto, nismo pa nikdar trdili, da bodo dotični krčmarji šli dr. Tumu na limanice.

Vsekal se je. Med tem ko je drva cepil, se je 35 letni Josip Pečenko, kmet iz Rihemberga, vsekal tako hudo v desno nogo, da so ga morali prenesti v tukajšnjo bolnišnico usmiljenih bratov.

Rečimo ti, da ti ne poreče on. Pod približno sličnim naslovom je hotela „Soča“ navaliti na nas krivdo, da je izdal deželni šolski svet neko naredbo, s katero se svare učitelji pred vmešavanjem v javne politične zadeve.

Mi za tako naredbo niti vedeli nismo, dokler nas ni o njej obvestila „Soča“, ki ima v deželnem šolskem svetu svojega stalnega poročevalca.

Ako smo mi govorec o izvrševalnem odboru narodno-napredne stranke, ki ima jedino le agitacijski namen in se nahajata v njem, kakor nam je „Soča“ povedala tudi dva učitelja, ako smo mi torej pri isti priliki omenili, da vmešavanje v javne politične zadeve ne sme biti dovoljeno le pristajem dr. Tume, ni nam bila nikakor na umu zgorej omenjena naredba deželnega šolskega sveta, pač pa prepoved nekega drugega šolskega sveta. Krivdo pa, da je deželna šolska oblast izdala slično naredbo, naj si zapíše „Soča“, sama sebi na rovaš, kakor tudi denunciranje učiteljev pri šolskih oblastih.

No „Soča“ ima to srečno lastnost, da prav lahko pozabi na vse svoje hudobije. Mi pa ne moremo nič zato, če so nam še danes dobro v spominu vsi tisti klci po policiji ki so kar mrgoleli po njenih predalih, ko je bila znan „pošten“ boj proti njej neljubim učiteljem. Če je torej izdala šolska oblast, kako naredbo, s katero se hoče kratiti učiteljem pravica vmeševanja v javne politične zadeve je to pridobitev „Sočina“ na katero je lahko ponosna, ker odgovarja popolnoma njenim liberalnim načelom.

„Soča“ se pri tej priliki jako neprevižno spominja shoda pri „Rebku“ ter nek-kih učiteljev, njenih pristaveš, ki so „od daleč mirno gledali.“ Mi mislimo, da bi dotičnim učiteljem najbolj ustregla, ako bi molčala o tem.

Sicer je pa „Soči“ in njenemu lastniku le do tega, da maha slepo okolo sebe, ako „pripelje“ pri tem mahanju kako zausnico tudi svojim prijateljem, to je njej vse jedno.

Kako smo zastopani v državnem zboru? Na to vprašanje, ki si je v zadnji številki stavi „Soča“, si po svoje tudi sama sebi odgovarja. Mi ji pa povemo na uho, da je dr. Gregorčič s svojim tihim delovanjem morebiti več dosegel nego je ljubo nji

in njenim tovarišem. Glede grofa Coroninija se je „Soča“ spet le jedenkrat pokazala v svoji hijenski naravi. Gospod grof Coronini je namreč bolan in so mu zdravniki resno nasvetovali, da mora ostati doma, ako mu je do tega, da se mu zdravje povrne.

„Soči“ mora biti to gotovo dobro znano, ker smo prepričani, da je dobro pre-skrbljena z vsakovrstnimi voluhi. In ven-dar ne mara pustiti v miru niti bolnikov. Ni li to narodno-napredna zdijanost.

Sicer pa piše „Soča“ vedno le za ka-line. V svojem „Razgledu po svetu“ pravi namreč sama, da je bilo zadnje zasedanje državnega zbora povsem neplodovito in da se ni v njem od nobene strani ničesar do-seglo razun rekrutnega zakona, katerega je vlada vendar-le spravila pod streho. Če niso potem poslanci drugih pokrajin, katerih je po številu po dvajsetkrat do tridesetkrat več nego naših ničesar dosegli potem naj bi je-den sam naš poslanec Bog ve kaj dosegel? Pa kakor rečeno „Soča“ lovi kaline in za take je dobra vsaka vaba in naj bo ta še tako neumna.

Iz Brd smo prijeli od nekega rodo-ljuba poročilo o zadnjem občenem zboru „Trgovsko-obrtne zadruge“, katerega pa ne priobčimo, ker smo v zadnjih dveh števil-kah našega lista, že itak v glavnih potezah vse povedali, kar nam poroča zgoraj ome-njeni ročoljub.

Značilno je pa, kar pravi gospod do-pisnik o nastopanju lastnika „Soče“ pri na-pominanem zborovanju. On pravi namreč, da bi nikdar ne verjel, da se zamore omi-kani človek tako surovo in prostaško vesti, kakor se je vedel baš lastnik „Soče“ pri tej priliki.

Mi radi verjamemo, da si je težko misliti kaj takega o človeku, kateremu je bila svoje-časno celo izročena vzgoja slovenskih otrok, ki je bil torej ljudski učitelj. Ali žal, da je vendar-le tako ter da prihajajo naši ljudje prepočasno do takega prepričanja.

Gospodu dopisniku ne gre dalje v gla-vo, kako je mogoče, da bi nadzorništvo „Trgovsko-obrtne zadruge“, kaj zagrešilo proti temu denarnemu zavodu naj ga je pa skontriralo kadersi bodi.

Saj prave skontracije odgovarjajo šele takrat svojemu pravemu namenu kedar se vrše nepričakovano. Če je torej pri denar-nih zavodih vedno in povsod vse v redu se pač ni treba nobenemu bati skontracij.

To zadevne opazke dr. Tume so bile torej ne le popolnoma neumestne nego tudi pripravne za vzbujanje raznih pomislekov in sumov o postopanju „Trgovsko-obrtne zadruge“.

Ljudje, ki so v taki meri vdani strasti ne sodijo nikakor v vodstvo javnih zadev.

Tako misli torej naš g. dopisnik, ki se je osebno vdeležil zborovanja ter se je o stvari prepričal na licu mesta in mi se mu ne čudimo, da misli tako, čudili bi se mu pa ako bi drugače misli.

Sadarsko društvo v Tolminu bode imelo v nedeljo dne 25. t. m. po večerni-cah ob 2½ uri, mesto preteklo nedelje za-rad dežja in snega, občni zbor z nastopnim dnevnim redom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo tajnikov. 3. Poročilo blagajni-kovo. 4. Volitev pregledovalcev računov. 5. Volitev predsednika in odbora za dobo 3. let. 6. Pouk katekizma na stalno saditi in vzgojevali. 7. Nasveti. 8. Razdelitev dre-vesc med društvenike v drevnisti.

Zborovanje je važno in koristno zato prav vljudno vabi k obilni vdeležbi.

Odbor.

Iz Brij smo dobili tale oklic na ta-mošnje posestnike:

Rojaki!

Vsi nosimo enaka bremena kmečkih potreb, pod katero težo krvaveče vzdihujemo, želeči se ojačiti v gospodarskem oziru, da bi lože vstrajali, v korist sebi, narodu in državi. Saj vidimo, da zasebno, še tako pridno in varčno gospodarstvo ne more tekmovali z javnimi združenimi močmi, koje konkurirajo v vsakem oziru. Oglejmo si jih!

Javna društva, osobito kmečka, kolike veljave postajajo dandanes. Ona zavzemajo prvo mesto v gospodarskem, kakor tudi v kulturnem življenju. Taka društva podpira dežela in država. Koliko tisočakov, da ne rečem milijonov, izda vsako leto v to svrhu poljedelsko ministerstvo!

Rojaki! glejte naše bližnje Kamence! koliko raznih plemenitih dreves imajo tam že nasajenih, riparijo cepljeno, ki jo je zbudil delavni Janko. Oglejmo si naš bližnji Dorn-berg! Koliko koristi ima od kmetijske po-družnice! Tudi državne podpore so jim mnogokrat na razpolago.

Ali ne živimo tudi mi l. 1900. po Kr. r.? Ali nimamo zemljišč in prave lege? Ali ni dovolj sposobnih moči, ki se kažejo v kmetijstvu jako napredne? Le resna volja in bratska ljubezen naj nas združi v tako velevažno započetje!

Na noge toraj bratje! V slogi je moč. V to Bog pomoči!

Razpis častne nagrade. Učiteljsko društvo za ptujski okraj opozarja s tem opetovano slovenske pedagogične pisatelje in poznavalce dičnega pedagoga-rojaka, kne-zovladike Slomška, na častno nagrado v znesku 260 K. za najboljši spis: „Slomšek kot pedagog“. Razprava je v prvi vrsti na-

menjena učiteljskim krogom in sploh vsem, ki se pečajo z vzgojo in poukom slovenske mladine, ter imej stalno znanstveno vred-nost v slovenski vzgojeslovni literaturi. Rokopis je poslati predsedništvu „Učitelj-skega društva za ptujski okraj“ do 15. ju-lija t. l. Pisateljevo ime je priložiti na po-sebnem zapечатem listku. Častna na-grada se bo izplačala takoj po razsodbi gg. ocenjevalcev. Pisatelj ima vse pravice do rokopisa in založništva. Predsedništvo „Slo-venskega učiteljskega društva za ptujski okraj“. Fr. Šorn, t. č. predsednik, E. Muschka, t. č. tajnica.

Za slov. šole v Gorici došli so (5. izkaz) podpisane odboru od 3. do 16. marca 1900 sledeči doneski:

Marija Kenda, gostilničarka v Bači,	K
nabrala pri domačih fantih in svo-jih gostih	8-40
Lapanje Ivan, zemljemerec in dež. posl. v Kobaridu, na rač. ustan.	10-—
Čibej Fr., c. kr. notar v Gorici	20-—
Fon J., sodni tajnik, za jan. in febr.	8-—
G. Goljevšček, trgovec, letni donesek	20-—
Gospica Goljevšček, ker se ni mogla udeležiti dražbe dobikov „Š. d.“	
v nedeljo 4. t. m.	4-—
Hrast Josip iz Kanala	410
Koršič Ivan, kaplan vojne mornarice na saldo ustanovnine	80-—
Mesečnino za februar so plačali gos-podje: Henrik Peterne 4 K; prof. I. Kranjec 2 K (za jan.); M. Ga-brjelčič 2 K; M. Premrov 2 K; G. Likar 2 K; Marička Kopač 1 K; G. Novak 2 K; I. Pirjevec 2 K; Rud. Konjedic 2 K; dr. Papež 2 K; Ant. Jakončič 2 K; Ant. Koren 2 K; Viktor Bežek 2 K; I. Kavčič (notar) 2 K; Fr. Blažon 2 K	31-—
Izkazano v „Gorici“ št. 20 13. t. m.	1720
„ „ „ 22 16. „	30-—
Skupaj:	23270

O p o m b a. V 4. izkazu je bila ko-nečno vsota pravilno izkazana, toda stavec je izpustil tri postavke in sicer:

1. V gostilni pri „Pošti“ nabrali pod-brški liberalci in klerikanci
2. Dr. M. Kerševani, zdravnik v Gorici
3. Dr. Fr. Kos, c. kr. prof. za febr. in marec

Skupaj: 53-—

Da je bila to le tiskarska pomota, raz-vidi se iz tega, da dobimo tam (v 4. izkazu) izkazani znesek 34258 kron le tedaj, ako doštejemo gorenji znesek 53 kron znesku v 4. izkazu navedenih postavk.

V Gorici, 16. marca 1900.

Odbor društva „Šolski dom“.

Slovenska šola v Mariboru. Vsi ro-doljubi se prosijo, da pripomorejo z denar-nimi darovi, da se čim prej uresniči mari-borskim Slovincem želja, dobiti lastno slo-vensko šolo. Velika nevarnost ponemčeva-nja bo s tem odpravljena.

Jubilarna slavnost. Dne 19. t. m. so v Mostaru slavili dvajsetletnico mostar-sko-duvanjskega škofa prečestitega O. Paškala Buconjića. — Prečestiti O. Paška Buconjić je rodom bošnjak; kot mo-starsko-duvanjski škof je bil imenovan 19. marca l. 1880. Prečestiti ima mnogo ne-precenljivih zaslug na polju narodnega raz-voja v Hercegovini.

Brandstätter Friderik, nekdanji šta-jerski deželni in državni poslanec, hud na-sprotnik štajerskih Slovincov, se je obesil na Dunaju v noči od 21 do 22 t. m. Brand-stätter je bil namreč obsojen zaradi golju-fije na daljšo ječo. Prišel je iz nje še le te dni. Mož je gmotno in duševno popolnoma propal, zato je pa tudi končal svoje življe-nje na tak način.

Knjiga krojaštva. Gos. Matija Kunc, znani pisatelj „Toalete“ in „Krojnih vzor-cov“ ter lastnik krojaškega učilišča v Ljub-ljani, ki je pred kratkim imenovan strokov-nim učiteljem v obrtno pospeševalnem po-slovanju c. kr. trgovskega ministrstva, na-znanja, da je ravnokar izšla nova „Knjiga krojaštva“, način prirojevne umetnosti po sorazmerni teoriji. Knjiga je sestavljena za samopouk in za podlago pri šolskem pouku ter ima mnogo podob in tabel. Cena 6 kron.

Za kolesarje! Spomlad je tu in z naravo vred se vzbujata tudi kolesarstvo iz zimskega spanja. Kolesarji in kolesarice! gotovo že delate načrte, kam da poletite s kolesom ali po opravilih ali pa gledat in živat naravne lepote in se zabavati v družbi drazih prijateljev. Da pa je vožnja prijetna, potrebuje kolesar na potu mnogo ugodno-stij, ktere mu hoče nuditi „Zveza slovenskih kolesarjev“, koje namen je kolesarstvo po-možnosti podpirati in povzdigniti, bodisi s zboljšanjem cest, s zaznamovanjem nevarnih klancev, z napravno pomočnih postaj, kjer imajo člani zveze vse potrebne stvari za popraviljanje kolesa, kakor tudi prvo pomoč za slučaj pridobljenih ran brezplačno na razpolago (število pomočnih postaj bo de-leto za 10 pomnoženo), nadalje s zaznamo-vanjem dobrih gostiln, z izdajo športnega lista i. t. d.

Da pa more Z. S. K. svojo nalogo vspešno izvrševati, treba ji je vspričo mi-nimalne letne članarine 3 K. vsestranske podpore. Zato se obrača odbor Z. S. K. do vseh narodnih biciklistov s prošnjo, da mu

z obilnim pristopom omogočijo svoj smoter doseči. Ker se bo z izdajo legitimacij za leto 1900 še v teku tega meseca pričelo, se vsa slovenska kolesarska društva opozar-jajo, da nemudoma oglašajo vse svoje člane, oni kolesarji pa, v kojih bližini ni nebe-nega biciklistkega kluba, naj oglašajo svoj pri-stop neposredno odboru „Zveze slovenskih kolesarjev“ v Ljubljani.

Nezgoda. Marsikje imajo navado, da polivajo drva s petrolejem, če nečejo takoj goreti. Tako je storila tudi žena delavca Prestorja v Mali Kostrivnici pri Šmartnem na Štajerskem. Pri polivanju pa se je unel petrolej, steklenica se je raznesla in žena je bila smrtnonevarno opečena.

Ubogi šnopsarji. Na Kranjskem, kjer se nahaja, žal, premnogo šnopsarjev, so odre-dile pristojne oblasti, da ne smejo krčmarji točiti žganja in sploh opivih pijač ob so-botah od 5. ure popoldne in ob nedeljah od poludne naprej.

* Veliki požari. Na Ogrskem v komi-tatu Lipto sti pogoreli dve veliki vasi in velike zaloge žita in sena.

V vas Črna je udarila zadnjič strela in provzročila velik požar, 80 hiš je pogo-relo do tal. Okoli 100 družin je brez strehe. Ogenj je nastal po noči, ko so vsi ljudje spali. Dve ženski sti zgoreli.

V Novem Yerseyju v severni Ameriki je nastal požar v veliki trgovinski hiši ki je do tal pogorela in s hišo vred je zgo-relo tudi 40 oseb.

* Osel ustrelil lovca! Da bi lovec osla ustrelil, bi ne bi bilo nič kaj neha-vadnega, da pa je osel lovca ustrelil, to mi pa ne bode vsak rad verjel. Pa je vendar-le res:

Blizu Ravene v Italiji, je šel neki Miccoli, en dan pretekega tedna na lov. Iz lova domu se je vračal s koleseljnom, v katerega je bil vprežen osel. Mahoma se pa osel ustavi sredi ceste. Lovca, da bi osla prisilil nadaljevati pot, ga je začel pretepati, ali osel mu je vrnil hudo za hudo, in pa še v kakšnej meri. Lovca je namreč držal nabito puško med nogami; osel po udarcih razdražen je pa začel brati in brcnil je tako nesrečno, da je zadel ob petelinčka in da se je puška sprožila. Hitec iz puške pa je lovca tako nesrečno zadel, da se je ta kar mrtev zgrudil v voziček.

* Za pariško razstavo. — Francoske oblasti so bile prepovedale uvažanje goveje živine iz Ogrskega in Hrvatske, ker so se bojale, da bi se z prevažanjem živine iz teh dežel zanesla kuga tudi na Francosko. Vslad interpelacij v poslanskih zbornicah je minister unanjih delizposloval, da so francoske oblasti prepoved razve-ljavile in zdaj bodo mogli tudi gospodarji rogati živali iz Ogrskega in Hrvatske po-kazati svoje gospodarske uspehe občinstvu pariške razstave.

Izjava.

Kdo je zlorabil svojo častno službo?

Zadnja „Soča“ piše, da sem jaz zlo-rabil svojo častno službo, ker sem pri občenem zboru „trgovsko-obrtne zadruge“ sporočal to, kar je bilo ravnateljstvu, ne pa javnosti namenjeno. Glede tega objavljam naslednje: V seji od dne 14. decembra 1899 se je jedno-glasno sklenilo, kar se ima o vspehu pre-gledovanja združnih knjig in o poslovanju združnih organov ravnateljstva sporočiti. Pri istej seji se je tudi določilo, da pred-sednik nadzorovalnega sveta pismeno spo-roča o delovanju nadzorovalnega sveta pri občenem zboru; in na moj predlog se je tudi sklenilo, da se gledé onih treh točk, katere se tičejo poslovanja združnega ravnateljstva, samo na kratko sporoča, da se pa pojasnijo ali od ravnateljstva ali pa od nadzoroval-nega sveta, ako bi kdo pri občenem zboru pojasnila zahteval.

Kakor sem že pri občenem zboru vslad nezaslišanih napadov od strani bivšega pred-sednika objavil, je ta popolnoma nasprotno določilom društvenih pravil proti meni po-stopal. Jedenkrat se je izrekel, da mu je skrajno nevršeč, da smo prišli pregledovat, drugikrat je pa sploh negiral pravico nad-zorovalnemu svetu se o poslovanju združ-nega ravnateljstva izreči, češ ravnateljstvo ni združen organ. Glede menic trgovcev, ki kupčujejo s solkansko mizarsko firmo, mi je izjavil, da se bodo sprejemale tudi naprej kakor do zdaj.

O tem postopanju bivšega predsednika je „Soča“ v svojem sporočilu v občenem zboru popolnoma molčala. — Kar se je med menoj in bivšim predsednikom pripetilo, tega nisem gospodom kolegom nadzoroval-nega sveta niti pred sejo, niti pri seji omenil, ker sem se bal, da bi se pri naših žalostnih političnih prepirih društvu škodovalo, ako pride v širšo javnost, kako oni tolmačijo društvena pravila, ki stojé društvu na čelu.

Kako samooblastno je postopalo rav-nateljstvo proti nadzorovalnemu svetu pri občenem zboru, priča temu so vsi čestiti gospodje, ki so se udeležili združnega zbo-rovanja. Ono ni niti sporočila nadzoroval-nega sveta na dnevni red postavilo, akoravno občni zbor brez tega sporočila o letnem računu in bilanci niti pravomočno sklepati ne more. Da rešim občni zbor blamaže, da bi ne bili njegovi sklepi kakor preteklo leto

neveljavni, moral sem si skoraj sè silo do besede pomagati. Da se pri takih okolščinah nisem več čutil vezanega na to, kar sem 14. decembra pri seji nadzorovalnega sveta nasvetoval, je pač čisto naravno. Izreklam celo, da bi se bil proti koristi društvenikov pregrešil, ako bi bil drugače postopal kakor sem. Jaz torej nisem zlorabil svoje častne službe, ampak ravnateljstvo je svojim popolnoma nepravilnim postopanjem samo zakrivilo, da je občen zbor več zvedel, kakor sem jaz prvotno iz prevelikih ozirov do ravnateljstva nameraval.

Prof. Čebular.

Narodno gospodarstvo.

Zadružno gibanje.

„Goriška narodno-napredna stranka“ zavzela je že od prvega začetka odločno stališče proti zadružnemu gibanju. „Veliki poznavalec“ narodnega gospodarstva in socialnega vprašanja Andrej Gabršček je koncem preteklega leta v člankih „Naše trgovsko-obrtno društvo“, „ex cathedra“ prokel vse gospodarske zadruge. Malo bolj premeteno je ravnal veliki organizator dr. Tuma. V istem času ko je snoval „Trgovsko-obrtno društvo“, kojega ost je po izjavah „Soče“ in „Slov. Naroda“ obrnjena proti zadrugam, snoval je isti tu in tam zadruge, in jih še snuje, ker v življenje iste še niso stopile. Zato pa so v svoj narodno-napredni program, v katerem obetajo kmetu raj, trgovcem in obrtnikom nebesa, delavcem pa svoje simpatije, vsprejeli vodeno resolucijo: „Izključujejo se zadruge, ki služijo političnim svrham splošne klerikalne organizacije.“ Tako ima dr. Tuma prosto roko, da o slučaju potrebe more snovati zadruge, ki naj služijo političnim svrham splošne liberalne organizacije. Prosto roko pa ima tudi Gabršček, da more trgovce hujskati, proti zadružni organizaciji. Vstreženo je torej Bogu in hudici.

Toda gospoda se moti, ako misli, da bode zatrla zadružno misel. Cel svet se zadružno organizuje, zadružna misel sosebno kmetkega stanu se po celi Evropi razširja ter vpenja od vseh do vseh. In naj se tej misli vstavlja mali košček naše goriške dežele?

V pouk našim kmetovalcem hočemo na kratko razviti razvoj zadružne misli kmetkega stanu v posameznih evropskih državah.

V Franciji obstoje že od leta 1820 kmetijske zbornice, okrajne in provincijalne, v katerih se kmetovalci združujejo, da zastopajo svoje koristi. Ustanovili so tudi že tedaj višji kmetijski svet, kojega člane dozdaj imenuje le država. V zadnjih dveh desetletjih pa so se nakopili predlogi, stavljeni od raznih strank, ki merijo vsi na to, da se ustanove kmetijske zbornice, ki naj zastopajo kmetijske koristi ter vodijo organizacijo gospodarske kupčije, prodaje, kmetkega kredita, skupnega nabavljanja kmetijskih potrebščin itd. Pa tudi svobodno zadružno gibanje se je po postavi iz l. 1884 zelo razvilo. Zadruge in kmetijske zbornice se vzajemno podpirajo, in zato imajo danes v Franciji že zelo razvito gospodarsko organizacijo. Sosebno veliko pa je francoska vlada za ministrovana Méline-a storila za kmetijsko zadružnost.

V Belgiji imajo od l. 1890 kmetijske zbornice, katerih število v vsaki pokrajini določa minister. Vsaka pokrajina tvori zvezo, katere zveze volijo zastopnike v višji svet. Poleg tega pa razvijajo živahno delovanje gospodarske zadruge, ki se združujejo v velike osrednje zadruge za nakup kmetijskih potrebščin itd. Tem zbornicam so priključene razne nabavne, mlekarke, živinorejske, zavarovalne zadruge itd., katere tudi kmetijske zbornice vodijo ali drugače podpirajo, ki imajo na razpolago razsodišče v prepirih itd.

Tudi v Italiji se razvijajo kmetijske zbornice. Poleg tega pa se bujno razvita zadružna organizacija sosebno kmetiske posojilnice. Postava podpira zadruge pri javnem zalaganju, tako pri dobavi državne uprave, kakor tudi pri zalaganju potrebščin za občine, provincije in javne zavode.

Na Danskem, kjer so se dozdaj razvijale sosebno le mlekarke in klavne zadruge, je vlada predložila poslanski zbornici, zakonske predloge o obširni prenosni zadružnosti, sosebno glede kmetijskih posojilnic. Po teh predlogih kmetijske posojilnice dobivajo državne podpore, ustanove zadružno prodajanje žita itd.

Dunajska borza.

22. marca 1900.

Skupni državni dolg v notah	99-30
Skupni državni dolg v srebru	99-10
Avstrijska zlata renta	98-20
Avstrijska kronska renta 4%	99-45
Ogerska zlata renta 4%	97-05
Ogerska kronska renta 4%	93-50
Avstro-ogerske bančne delnice	127-80
Kreditne delnice	235-40
London vista	242-95
Nemški drž. bankovci za 100 mark	118-65
20 mark	23-70
20 frankov	19-29
Italijanske lire	90-15
C. kr. cekini	11-37

VABILO na občni zbor

„Krojaške zadruge v Gorici“

vpisane zadruge z omejeno zavezo, kateri bo

v ponedeljek, dne 2. aprila 1900.
ob 10. uri dopoldne
v prostorih goriške Čitalnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnštva in nadzorništva o poslovanju leta 1899.
2. Razprava o letnem računu, o bilanci in o uporabi čistega dobička iz leta 1899.
3. Predlogi načelnštva, nadzorništva in zadružnikov v zmislu § 70. b. zadružnih pravil.
4. Volitev: a) predsednika načelnštva; b) podpredsednika in treh udov načelnštva; c) nadzorništva (predsednika, podpredsednika in treh udov); d) blagajnika.

Letni račun in bilanca za leto 1899, poročilo načelnštva in nadzorništva so p. n. udom na razpogled v zadružni prodajalnici v gosposki ulici št. 7.

V Gorici, dne 20. marca 1900.

Načelnštvo.

Josip Gorjanc

gostilničar

v Attemsovi palači na Kornu
v Gorici,
ima tudi kleva za konje in vozove.

Razun dobrega črnega in belega vina ter piva, priporoča vedno izvrstna jedila, gorka ali mrzla.
Ima ceno prenočišča.

Andrej Čermel

na Kornu št. 10,

priporoča slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino kolonijalnega blaga, kakor petrolej, kavo vseh vrst, riž, olje, sladkor itd. Na razpolago ima tudi domačo slanino: speh, salame in to na drobno in na debelo.

Cena zmerna, postrežba točna.

Najboljše berilo in darilo
je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika“

ali izvir sreče“

(neodhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega, da more sebe in druge blažiti in prav olikati) ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več, ali proti poštenu povzetju pri

Jožefu Valenčiču na Dunaju
III. Bez., Steingasse Nro. 9, I. St., Thür 10.

Založnik, ozir. prodajalec je voljen vrniti denar, ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrežano in čisto v treh dneh nazaj.

Cena je skrajno znižana, knjig je malo več.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijske n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf). Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici hiš. št. 1.
v lastni hiši kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Usojam si cenj. p. n. občinstvu v mestu in na deželi uljudno naznaniti, da sem odprl v lastni hiši (po starem imenovanu) gostilno

„Pri Grgarku“,

ulica sv. Antona št. 3.

Točim izvrstna briska in druga domača vina, imam domačo kuhinjo, držim postelje za prenočišča po kuhinji ceni. S prošnjo za blagohotno naklonjenost se prijazno priporočam za obilen obisk udani

Ivan Mizerit
(sin ranjke Grgarke.)

„Narodni Koledar“

za navadno leto 1900.

dobiva se v

„Narodni tiskarni“

Gorica, ulica Vetturini 9,

po 40 vin., s pošto 10 vin. več.

Novi naročniki „Gorice“ dobé ga brezplačno.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici hiš. št. 23,

(v hiši g. dr. Lisjaka)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Mljšveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta.

Razpošilja blago na vse kraje. Cena primerna, postrežba dobra.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič

v Ilirski Bistrici

priporoča svoje izborne testenine kot makarone, fideline, vrvice in različne vloge za na juho velespoštovanemu občinstvu.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okraju v treh letih toliko testenin zavžilo, kot najinih v tem času kar jih izdelujeva. — Velespoštovana gospodinja! Sezite po tej jedi, katero pri nas s slastjo še oni zavživajo, ki dosedaj o testeninah še slišati niso hoteli. Najine testenine vdobe se v vseh boljših prodajalnicah jestvin; povsem zanesljivo najine pa so le one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kg. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

Odlikovani fotografski atelier

A. Jerkič

Gorica, Gosposka ulica, hiš. št. 7,

(v hiši goriške ljudske posojilnice)

edini zalagatelj

c. kr. avstrijske državno-uradniške
zveze za Goriško.

Sprejema vsa v fotografsko stroko
spadajoča dela.

Novi, velikomestno urejeni atelier
odgovarja vsem modernim zahtevam
v tej stroki.

P. n. gg. državni uradniki in njihovi družinski člani dobe pri obstoječih cenah 15 odstotkov popusta.

Novoporočenci pozor!

Stejem si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgovino pohištva v ulici Veturini, glavni vhod v Gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, Gosposka ulica št. 14, (blizu lekarne Gironcoli).

V zalogi ima
najelegantnejšo sobno
opravo, na katero se
še posebej opozarja
p. n. občinstvo!

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo za vsaki stan. Pohištvo je po najmodernejših slogih, posebno spalne, jedilne in posetne sobe so po nemškem slogu odlikovanih Črnigovih delavnic v ulici Ponte nuovo in via Leoni, katere so lepše in ukusnejše izdelane in ceneje od dunajskih in budapeštanskih tovarn. Ostalo pohištvo je od prvih mizar-skih mojstrov. — Sprejema vsa naročila in izdeluje po izbiri obrisa, najceneje in v najkrajšem času. — Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice iz trsja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbero ter razne tapetarije. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.